

Vlaanderen

is mobiliteit &
openbare werken

Complex project realisatie extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen (CP ECA)

- *Infosessie natuur
Sluisgebouw Kallo – 4 december 2018*

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Verwelkoming - doel infosessie

► *Freddy Aerts*
Voorzitter Task Force CP ECA

Doel infosessie natuur

- ▶ **Toelichting over luik natuur van voorontwerp voorkeurbesluit ECA:**
 - Verlies aan natuur als gevolg van alternatief 9
 - Hoe en waar compenseren voor dat verlies?
- ▶ **Verdere initiatieven:**
 - Aanpassing Besluit Vlaamse Regering instandhoudingsdoelstellingen, voor LSO
 - Beheer en optimalisatie huidige natuur
- ▶ **Focus op ECA**

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Verloop infosessie

► *Annick Gommers*
Omgevingsmanager CP ECA
KENTER

Werkwijze tijdens deze infosessie

Presentaties

Pauze

Vragensessie

Gebruik voor het noteren van vragen de daarvoor voorziene formuliertjes (groen / rood / geel bolletje)

De vragen worden dan gebundeld beantwoord

Agenda

17.35-18:20 u	Natuurcompensatievoorstel voor alternatief 9 van het CP ECA	Tim Gregoir (Maritieme Toegang) en Kristin Bluekens (Tractebel)	●
18:20-18:35 u	Aanpassing prioritaire inspanningen IHD-besluit (inhoud en procedure)	Lieven Nachtergale (Beheercomissie Natuur LSO)	●
18:35-18:50 u	Beheer en optimalisatie huidige natuur op Linkerscheldeoever	Laurent Vanden Abeele (Agentschap voor Natuur en Bos)	●
18:50-19: 20 u	Pauze met belegde broodjes Schriftelijke vraagstelling		
19:20-20:30 u	Vragenronde: beantwoording schriftelijke en mondelinge vragen	o.l.v. Annick Gommers (omgevingsmanager CP ECA)	
20:30 u	Verder verloop en slotwoord		

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Natuurcompensatievoorstel voor alternatief 9 van het CP ECA

- ▶ *Kristin Bluekens (Tractebel)*
- ▶ *Tim Gregoir (AMT)*

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Discipline Biodiversiteit - Impact alternatief 9

► *Kristin Bluekens*

Discipline Biodiversiteit - Impact alternatief 9

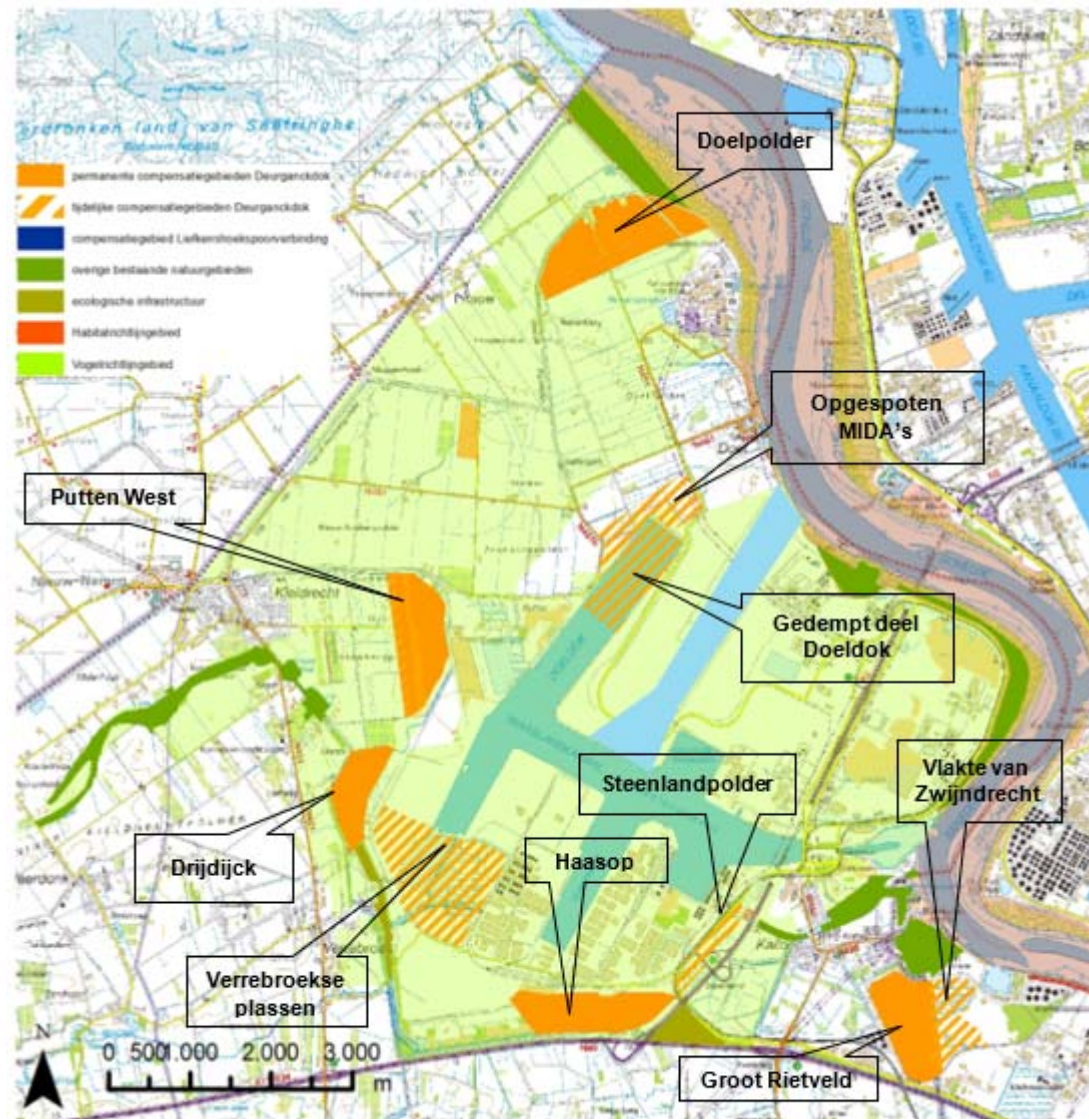
► Strategische passende beoordeling (significant):

→ Significant negatief **ruimtebeslag** (te compenseren):

- × Impact op habitattypes van belang voor behalen IHD van Vogelrichtlijngebied: Vlake van Zwijndrecht, gedempt deel Doeldok, opgespoten MIDA's en Putten West (klein deel)

Tabel Direct ruimtebeslag habitattypen (in ha) per alternatief op basis van de compensatiedoelstelling uit het Nooddecreet

Habitattypen	Locatie	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4	Alt 5	Alt 6	Alt 7	Alt 8	Alt 9
Strand en plas	Vlake van Zwijndrecht (C, C')	53							53	53
	Gedempt deel Doeldok (A, A', F)	40		40		40	40	40	40	40
	Opgespoten MIDA's + C59 (1a, 1b, 2a, 2b, A, A', F)	55	55	55						55
Plas en oever	Verrebroekse plassen (B)	80							80	
Weidevogelgebied	Putten West (ontsluiting)	3	3	3		3	3	3	3	3

Figuur 6-2 Situering tijdelijke en permanente natuurcompensatiegebieden Deurganckdok (oranje gebieden) (BCNLS, 2017)

→ Significant negatief **ruimtebeslag** (te compenseren):

× Inname van broed- en foerageergebied van (vogel)soorten die zich in ongunstige staat van instandhouding bevinden (2GD en beide logistieke terreinen)

→ Strand en plas:

- ▶ Kluut, Steltkluut
- ▶ Visdief
- ▶ Strandplevier

→ Riet en water:

- ▶ Blauwborst
- ▶ Bruine Kiekendief

→ Significant negatieve **geluidsimpact** in Putten West (te milderen)

Figuur 6-28 Situering beoordelingspunten (bp) verstoring door geluid i.f.v. discipline Biodiversiteit

→ Significant negatieve **geluidsimpact** in Putten West (te milderen)

Tabel 6-38 Wijziging LA_{eq24h} ter hoogte van de beoordelingspunten (bp) t.o.v. referentiesituatie per alternatief

Bp	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4	Alt. 5	Alt. 6	Alt. 7	Alt. 8	Alt. 9
1	0,9	0,9	0,7	1,0	1,0	0,8	0,5	7,3	0,8
2	1,0	1,1	0,8	1,0	0,9	0,8	0,4	6,2	1,0
3	2,3	2,5	0,9	0,9	1,1	0,6	0,5	3,4	0,5
4	1,2	1,3	0,7	1,2	1,3	0,6	0,5	1,9	-0,1
5	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6	4,3	4,1	5,1	0,0	3,5	3,0	3,1	5,2	4,9
7	0,9	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	1,0	0,9
8	1,7	0,7	0,7	0,0	0,4	0,4	0,4	2,7	0,6
9	0,2	0,2	0,1	3,2	3,0	0,9	0,6	0,2	0,9
10	0,6	0,6	0,5	2,2	1,2	0,8	0,5	0,5	-0,5
11	0,1	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2	1,2	0,2	0,1
12	0,2	0,3	0,1	0,6	0,4	0,3	0,4	0,2	0,4
13	0,5	0,6	0,4	0,8	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6

* Betreft het geluidsniveau onder ontsluitingsscenario 2 (zie discipline mobiliteit).

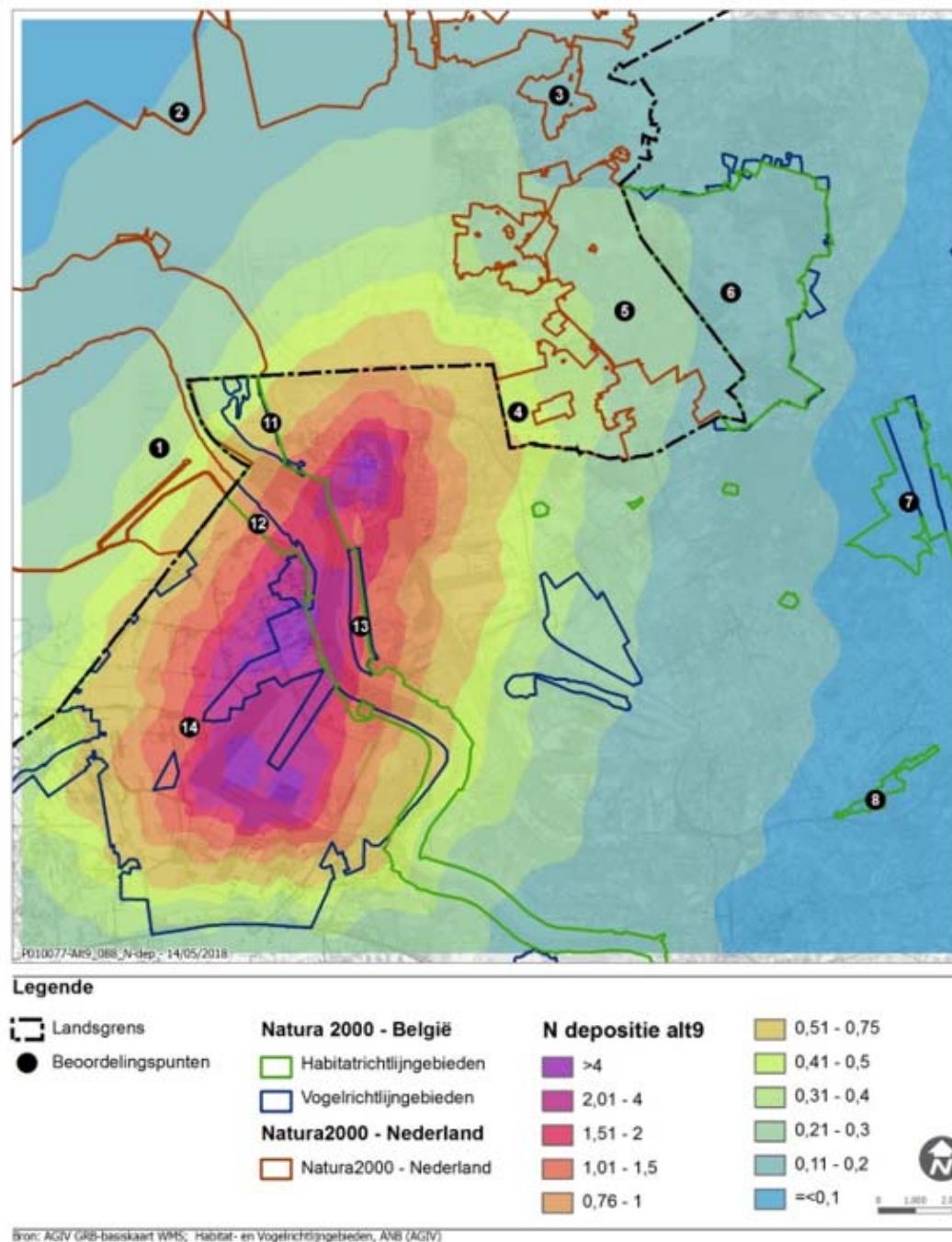
Toenames in geluidsniveau vanaf 1 dB(A) zijn in geel aangeduid en vanaf 3 dB(A) in rood

→ **Stikstofdeposities:** significant negatief ter hoogte van zilt grasland Putten Weiden (te milderen/compenseren) – doch geen negatieve effecten te verwachten voor vogelsoorten VRL-gebied

Tabel 6-135 Relatieve stikstofdepositie (% tov KDW) per alternatief t.h.v. de geselecteerde beoordelingspunten (Bp) (Vlaanderen)

Punt	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4	Alt 5	Alt 6	Alt 7	Alt 8	Alt 9
Bp 6	2.0	2.1	1.6	2.3	2.0	1.9	3.9	1.6	2.1
Bp 7	1.0	1.0	0.8	1.0	1.0	0.9	1.5	0.9	1.0
Bp 8	0.4	0.4	0.3	0.5	0.4	0.5	0.7	0.5	0.5
Bp 14	4.5	4.9	4.4	1.7	2.3	5.4	2.0	-	6.8

* indien >5% bijdrage tov KDW in rood gemarkeerd

Figuur 6-33 Stikstofdepositietoename ten gevolge van alternatief 9 in kg N/(ha.jaar)

► Overige negatieve effecten op biodiversiteit

→ Direct ruimtebeslag:

× Terrestrische vegetaties (score -3)

→ Vlake van Zwijndrecht, gedempt Doeldok, MIDA's (biologisch zeer waardevol)

→ Ten noorden van Zandvlietsluis (biologisch waardevol)

Tabel Ruimtebeslag terrestrische vegetaties (in ha) op basis van de (geactualiseerde) biologische waarderingskaart (versie 2) voor alternatief 9

Biologische evaluatie	Bouwsteen			Logistiek Terrein			Ontsluitings- infrastructuur	Totaal
	2b	5a'	5b	11b	A'	C'		
Biologisch minder waardevol	135,2	30,5	62,0	7,7	31,6	1,0	36,5	304,5
Biologisch waardevol	12,3	-	0,4	15,8	1,0	7,5	8,9	45,9
Biologisch zeer waardevol	57,7	0,0	-	-	40,1	57,2	14,0	169,1
Totaal	205,2	30,5	62,3	23,5	72,7	65,8	59,5	519,6

Legende

- Biologisch minder waardevol
- Complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen
- Complex van biologisch minder waardevolle, waardevolle en zeer waardevolle elementen
- Complex van biologisch minder waardevolle en zeer waardevolle elementen
- Biologisch waardevol
- Complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen
- Biologisch zeer waardevol

Bron: Topografische kaart 1:10.000, raster, kleur, IVG, opname 1991-2005 (AGIV); Biologische Waarderingskaart - Toestand 2016, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO);
 WMS GRB-basiskaart - grijswaarden, Geopunt

Figuur 6-8 Geactualiseerde biologische waarderingskaart (versie 2) t.h.v. de bouwstenen van alternatief 9

► Overige negatieve effecten op biodiversiteit

→ Direct ruimtebeslag:

× Soorten (score -2)

→ Leefgebieden van vogels, amfibieën en vlinders

→ 2GD (2b)

- Vogels – strand & plas: kleine plevier; plas & oever: slobbeend; weide: tureluur en grutto
- Amfibieën – Rugstreeppad
- Vlinders – Bruin blauwtje

→ LT Drie Dokken (A')

- Vogels en amfibieën – idem
- Vlinders – Bruin blauwtje en argusvlinder

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Natuurcompensatie alternatief 9 ECA

► *Tim Gregoir*

Natuurcompensaties

► Vogel- en habitatrichtlijn

- Geen alternatieven zonder significante effecten
- Minst schadelijke alternatief
- Dwingende redenen van groot openbaar belang
- Compensaties

► Vlaamse regelgeving

- Zorgplicht
- Bosdecreet
- Verboden te wijzigen vegetaties

Natuurcompensaties op strategisch niveau

- ▶ **Compensatie is mogelijk → vorken**
- ▶ **Detaillering in uitwerkingsfase**
- ▶ **Compensatiefactoren**
 - Afhankelijk van rijpingstijd
 - Afhankelijk van kans op succes

Tijdelijke natuurcompensaties Deurganckdok

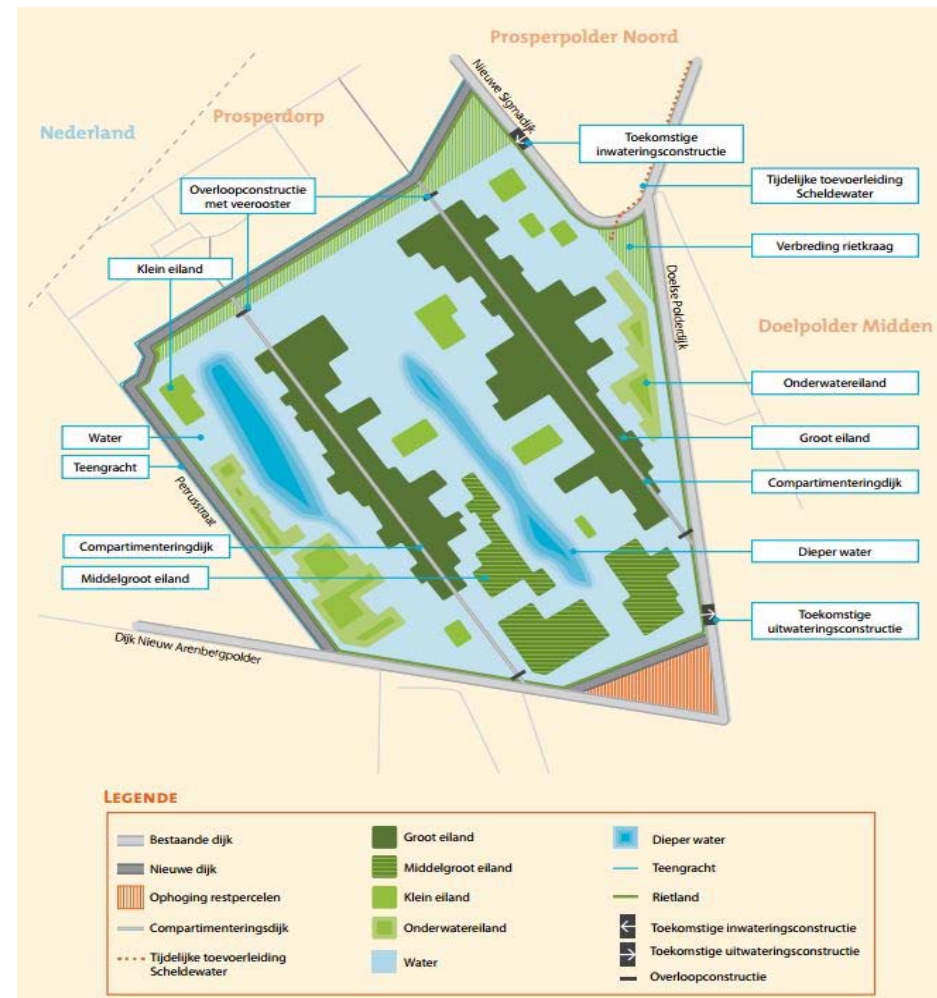
Gebied	Oppervlakte (ha)
MIDA en C59	55
Gedempt Doeldok	40
Vlakte van Zwijndrecht	53
Totaal	148

- pioniershabitat met strand en plas
- Kluut, visdief en Strandplevier
- Verplichting nooddecreet :
1 - 1 compensatie

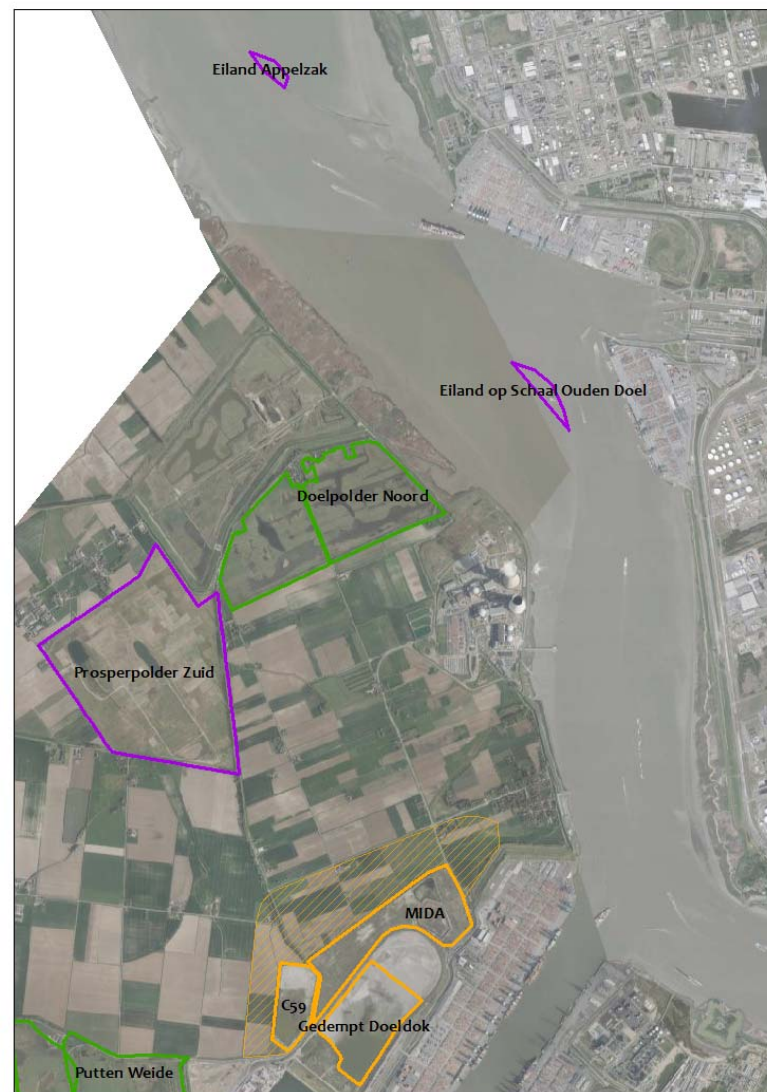
Compensatie – strand en plas

- Prosperpolder Zuid - 169 ha
- × Aanpassing inrichting voor strand en plas
- × Uitlaatconstructie

Openbare werken

Compensatie – strand en plas

→ Schelde eilanden

- × Visdief, strandplevier
- × Afdekking
- × Verdere uitwerking

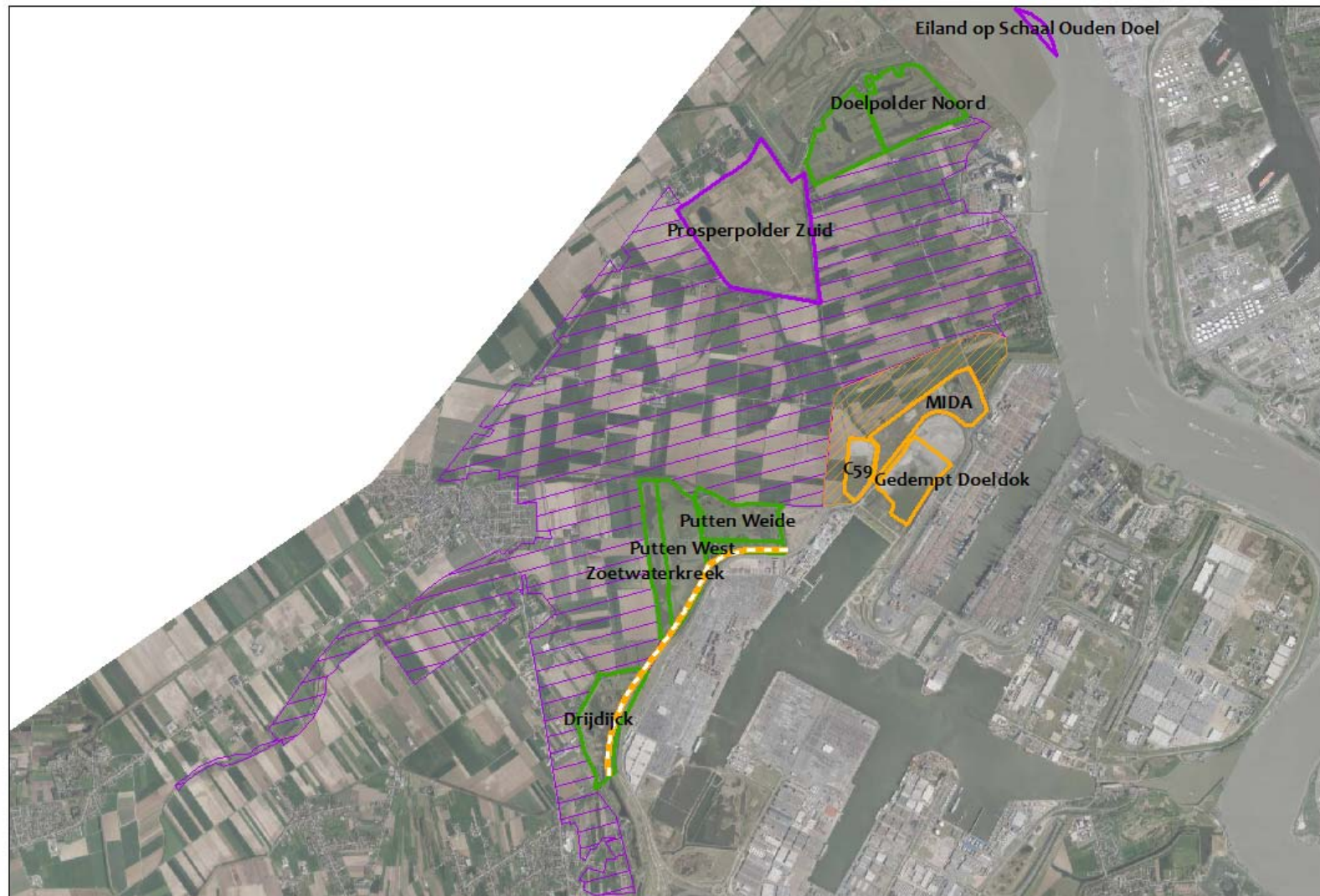

Poldernatuur

- ▶ **90 ha polder**
 - 16 ha grasland – weidevogels : grutto, tureluur,
 - Rietkragen – blauwborst
- ▶ **Compensatie door akkers omzetten in grasland met rietkragen**
 - op overheidsgronden 10-30 ha in zoekzone

Zoekzone poldernatuur

Westelijke ontsluiting

► Impact op weidevogelgebieden

→ 0-10 ha direct

→ 0-30 ha verstoring

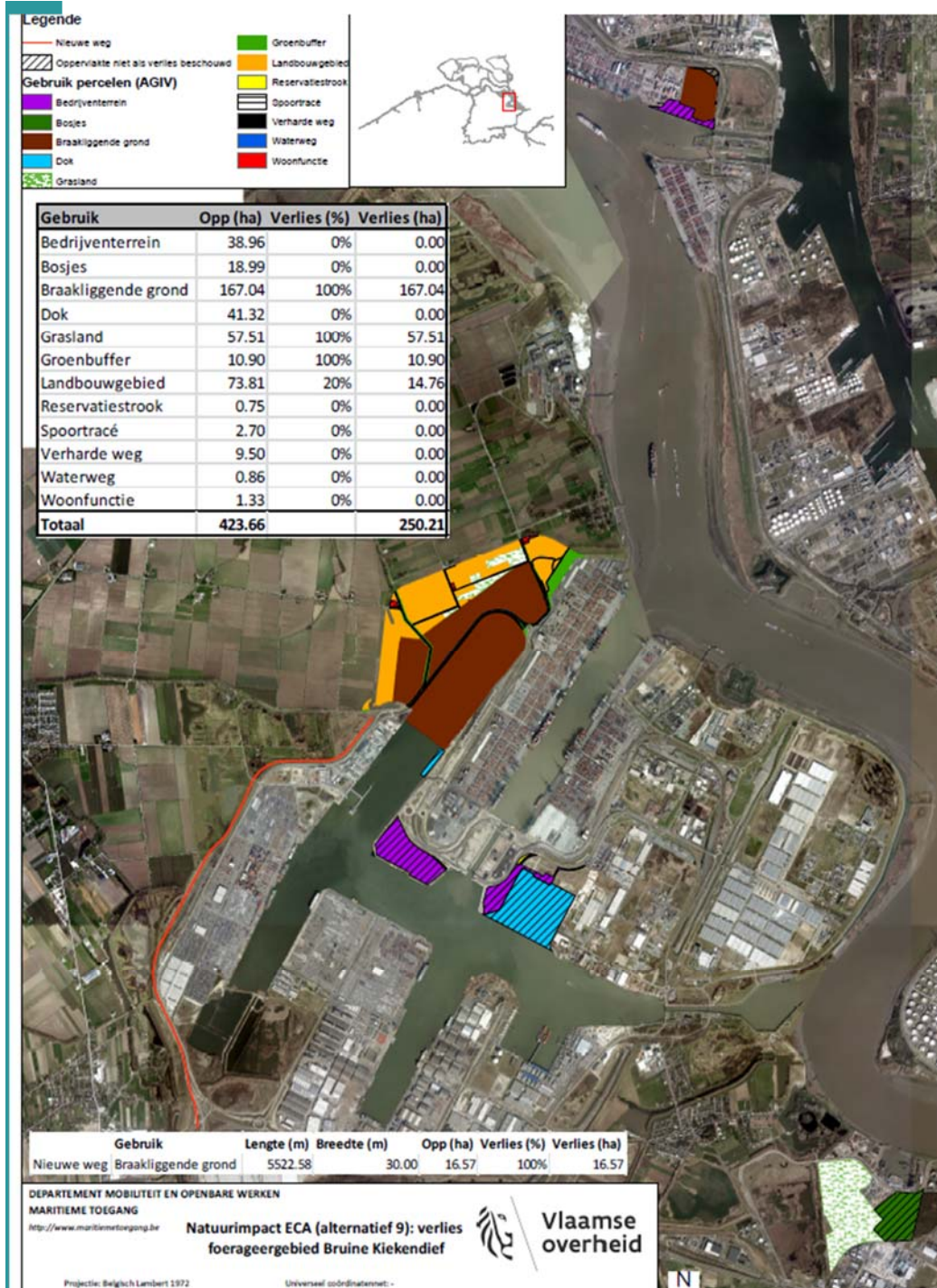
} Te minimaliseren op projectniveau

► Compensaties : moeilijk alleenstaand

→ Uitbreiding bestaande weidevogelgebieden

→ Te midden natuurvriendelijke landbouwcluster

→ Op eilanden PPZ

Foerageergebied Bruine kiekendief

- Hoge kwaliteit = natuur, buffer, braak, gras en landbouw >10 % ecologische infra
- Lage kwaliteit = landbouw <5% ecologisch ecologisch infra
- Verlies 267 ha hoog kwalitatief

Compensatie foerageergebied Bruine Kiekendief

- ▶ **Aftrek van winsten andere natuurcompensaties**
 - Rest 197 ha tot 245 ha te compenseren

- ▶ **Omzetten lage kwaliteit naar hoge kwaliteit**
 - Toevoeging 19 – 38 ha kwaliteitselementen
 - × Kiekendiefvriendelijke teelten (wintergraan, luzerne, ...)
 - × Ecologische infrastructuur (rietkragen, braakstroken, bermen, ruigte, akkerranden, dijken)
 - Op overheidsgronden in zoekzone

Andere punten

- ▶ **Boscompensatie Vlake van Zwijndrecht (ca. 4,3 ha)**
- ▶ **Specifieke soorten (vleermuizen, rugstreeppadden), verboden te wijzigen vegetaties,**
 - Soortenbeschermingsprogramma Haven van Antwerpen
 - × Duurzaam netwerk voor rugstreeppad in de haven
 - × vleermuiskasten
 - Acties in de uitwerkingsfase

Effecten van Natuurcompensaties

► Aanvulling MER

→ Bodem - grondverzet

× Prosperpolder Zuid overschot

× Eilanden tekort

→ Water

× Prosperpolder Zuid

→ Vernatting Rapenburg

→ Verzilting

× Schelde eilanden

→ Landschap en erfgoed

× Prosperpolder Zuid

× Polder landschap

× Schelde eilanden

Effecten van Natuurcompensaties

► Mens ruimte

→ Landbouw

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

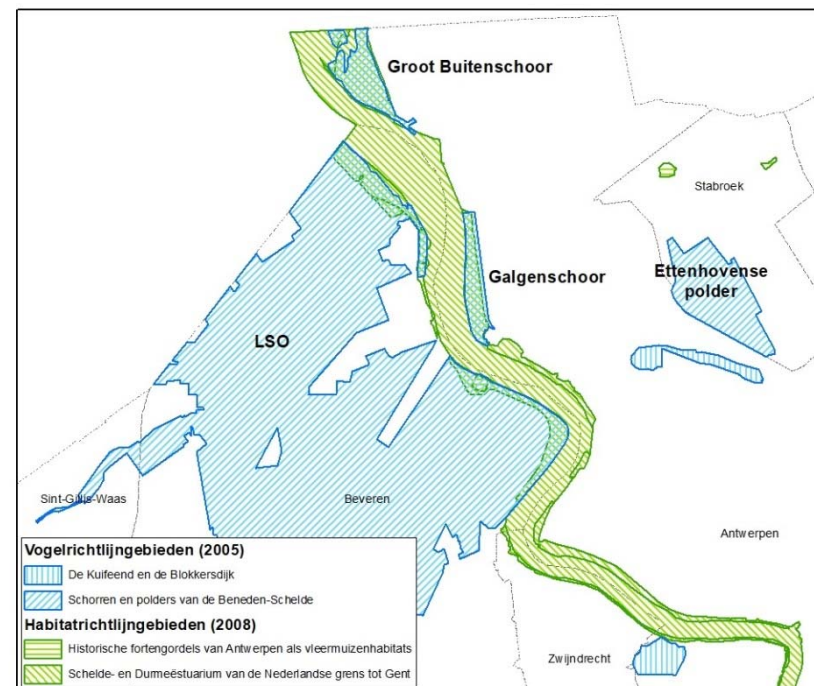
Aanpassing prioritaire inspanningen IHD besluit

► *Lieven Nachtergale*
(Beheercommissie Natuur LSO)

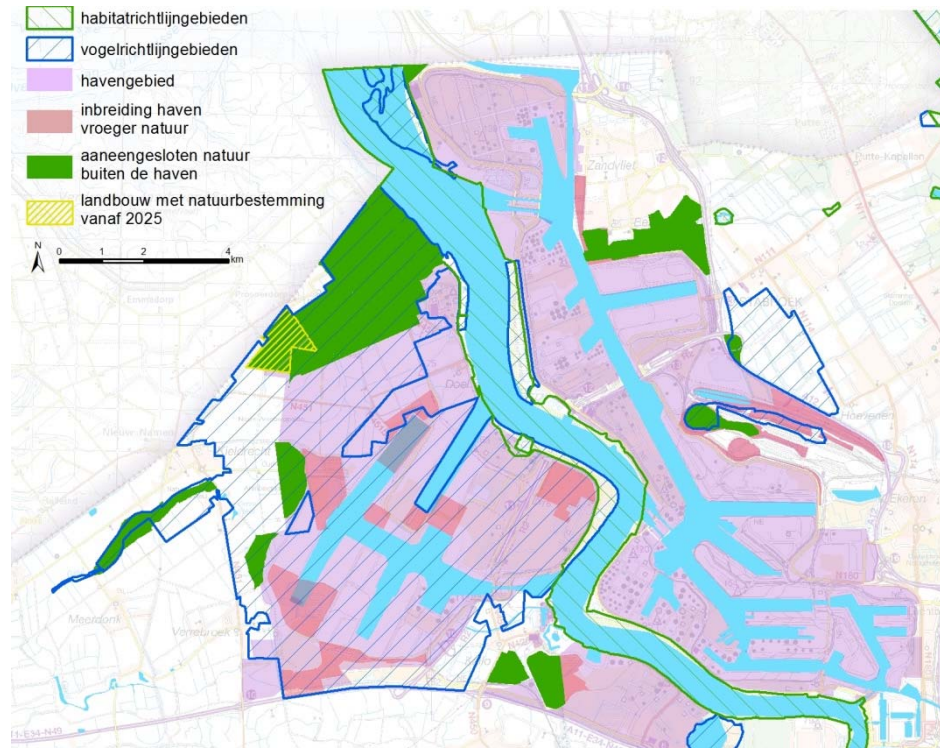
instandhoudingsmaatregel - natuurcompensatie

- ▶ **Vogelrichtlijngebied – Habitatrictlijngebied**
- ▶ **S-IHD 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'**
 - soorten (11+16+2) en habitats (5)
 - doelen en instandhoudingsmaatregelen – prioritaire acties

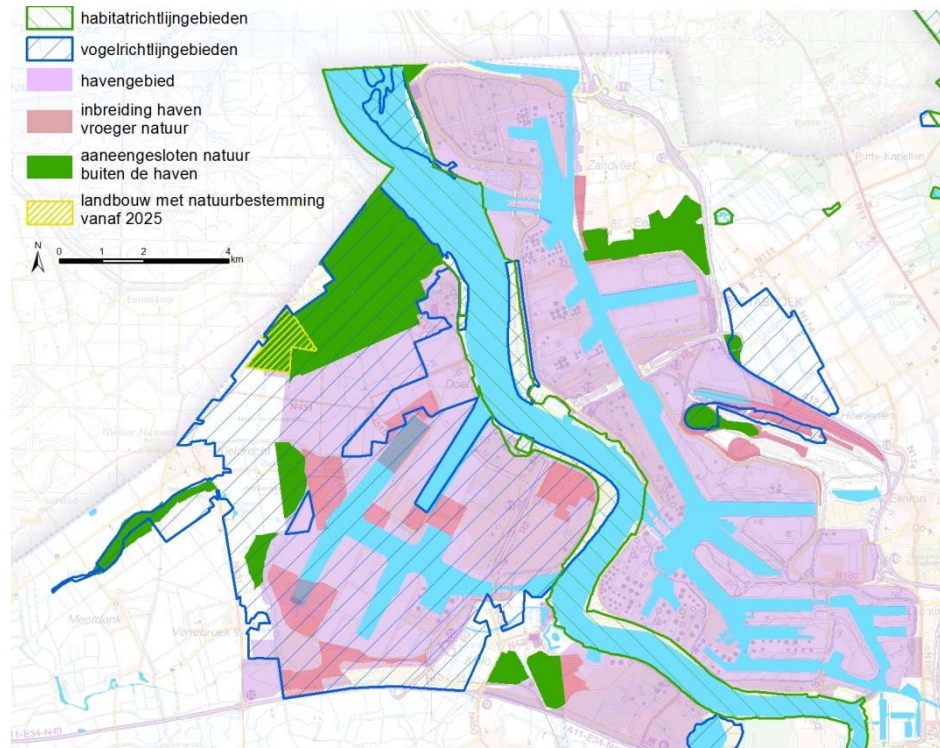
instandhoudingsmaatregel - natuurcompensatie

- ▶ Vroegere aanpak: doelen halen door PlanMER – GRUP – MMHA tegen 2030
- ▶ Buiten havengebied
- ▶ Maatregelen leefgebieden: natuurkerngebieden

instandhoudingsmaatregel - natuurcompensatie

- ▶ ~~Vroegere aanpak: doelen halen door PlanMER – GRUP – MMHA tegen 2030~~
- ▶ ~~Buiten havengebied~~
- ▶ ~~Maatregelen leefgebieden: natuurkerngebieden~~

instandhoudingsmaatregel - natuurcompensatie

- ▶ **geen weg naar gunstige staat**
- ▶ **natuurcompensatie per project**
 - passende beoordeling bij plan/programma met betekenisvol negatief effect op IHD
 - groot algemeen belang – geen minder schadelijke alternatieven
 - natuurcompensatie

ECA – s-IHD

- ▶ **passende beoordeling nodig**
- ▶ **meeste soorten vandaag niet in gunstige staat > elke negatieve ingreep betekenisvol negatief**
- ▶ **voor duidelijkheid rond compensatie is ook duidelijkheid rond instandhoudingsmaatregelen nodig**
- ▶ **versie IHD (met IHM) 2017 aanpassen: MMHA was de belangrijkste prioritaire actie**
- ▶ **versie 2018/2019: nu deze fout wegwerken met andere prioritaire acties**

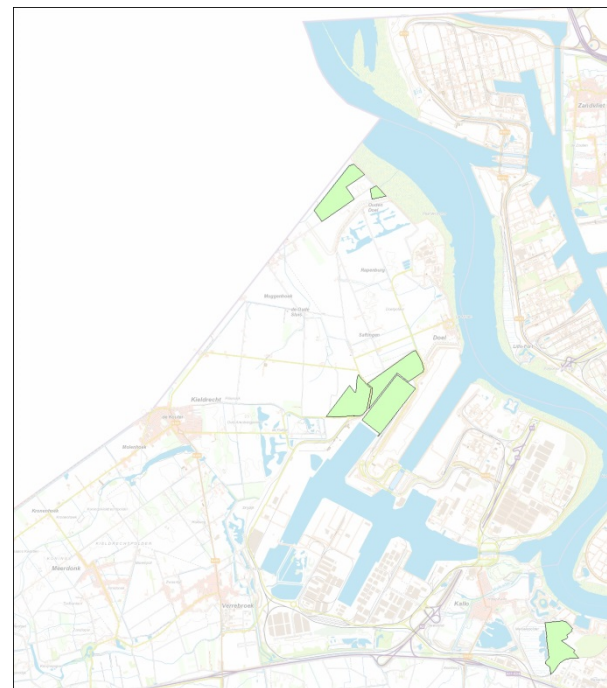
S-IHD 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'

- prioritaire acties type 1: behoud en de versterking van de **bestaande leefgebieden voor soorten**

→ meeste focus daarop

Leefgebied	
plas en oever	slikken met eilanden
riet en water	rietschor
natuurweide zilt/zoet	begraasd schor
polders	sputvelden
braakliggende terreinen	

S-IHD 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'

S-IHD 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'

- ▶ **prioritaire acties type 2: beslist beleid Langetermijnvisie Schelde estuarium en Sigmaplan voor de habitats**
→ maximaal inzetten op zuinig ruimtegebruik
- ▶ **prioritaire actie type 3: distance to target begroten en mogelijke correctiemaatregelen voorzien**
→ maximaal inzetten op zuinig ruimtegebruik m.b.v. gronden overheid + beslist beleid, maar wel rechtszekerheid inbouwen

S-IHD 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'

► verder verloop

- consultatie op overlegplatform BC Natuur LSO
- overleg Gewestelijke Overleginstantie
- vaststelling door minister van voorontwerp s-IHD en prioriteiten
- principiële beslissing voorontwerp door de Vlaamse Regering
- adviesvraag MINAraad, SERV, SALV
- definitieve vaststelling door Vlaamse Regering

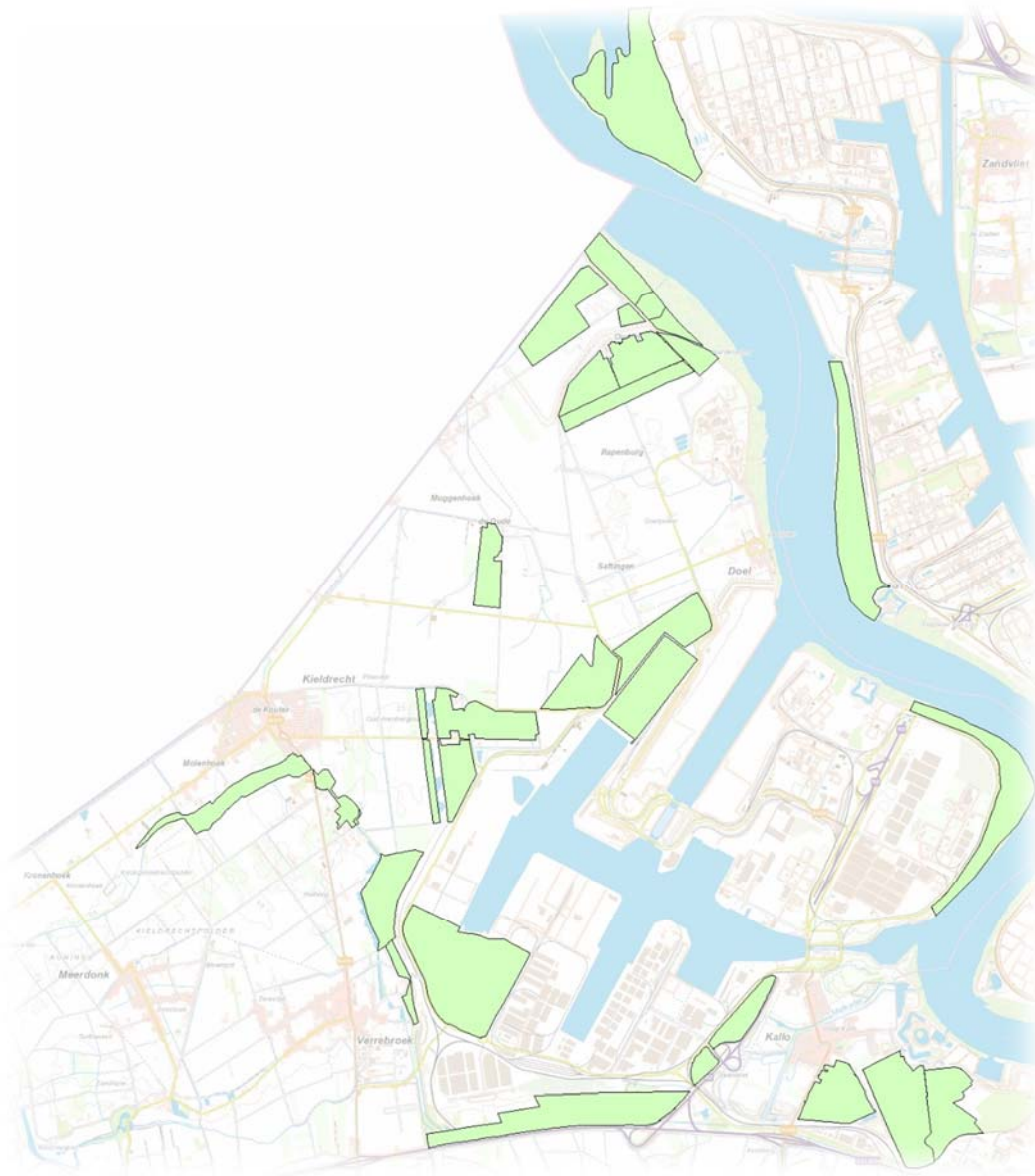
Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Beheer en optimalisatie huidige natuur LSO

► *Laurent Vanden Abeele*
Agentschap voor Natuur en Bos

Focus op de bestaande gebieden

Organisatorisch

- ▶ **ANB verantwoordelijk voor beheer en optimalisatie**
- ▶ **Beheercommissie natuur LSO**
 - WG beheer & optimalisatie
- ▶ **Opmaak natuurbeheerplannen (2018- 2019)**
 - Groot rietveld, Rietveld Kallo, Haasop, Drijdijk, Putten West en Zoetwater kreek, Putten weiden, Doelpolder Noord en Brakke kreek, Schor Ouden Doel en Paardenschor, ...
- ▶ **Projectbureau natuur LSO (ANB)**
 - Projectmatige benadering van beheer en optimalisatie

Leefgebieden voor vogels

- ▶ **Plas en oever**
- ▶ **Riet en water**
- ▶ **Rietschor**
- ▶ **Zoete en zilte natuurweide**
- ▶ **Begraasd schor**
- ▶ **Strand en plas vlakten**
- ▶ **Polders**

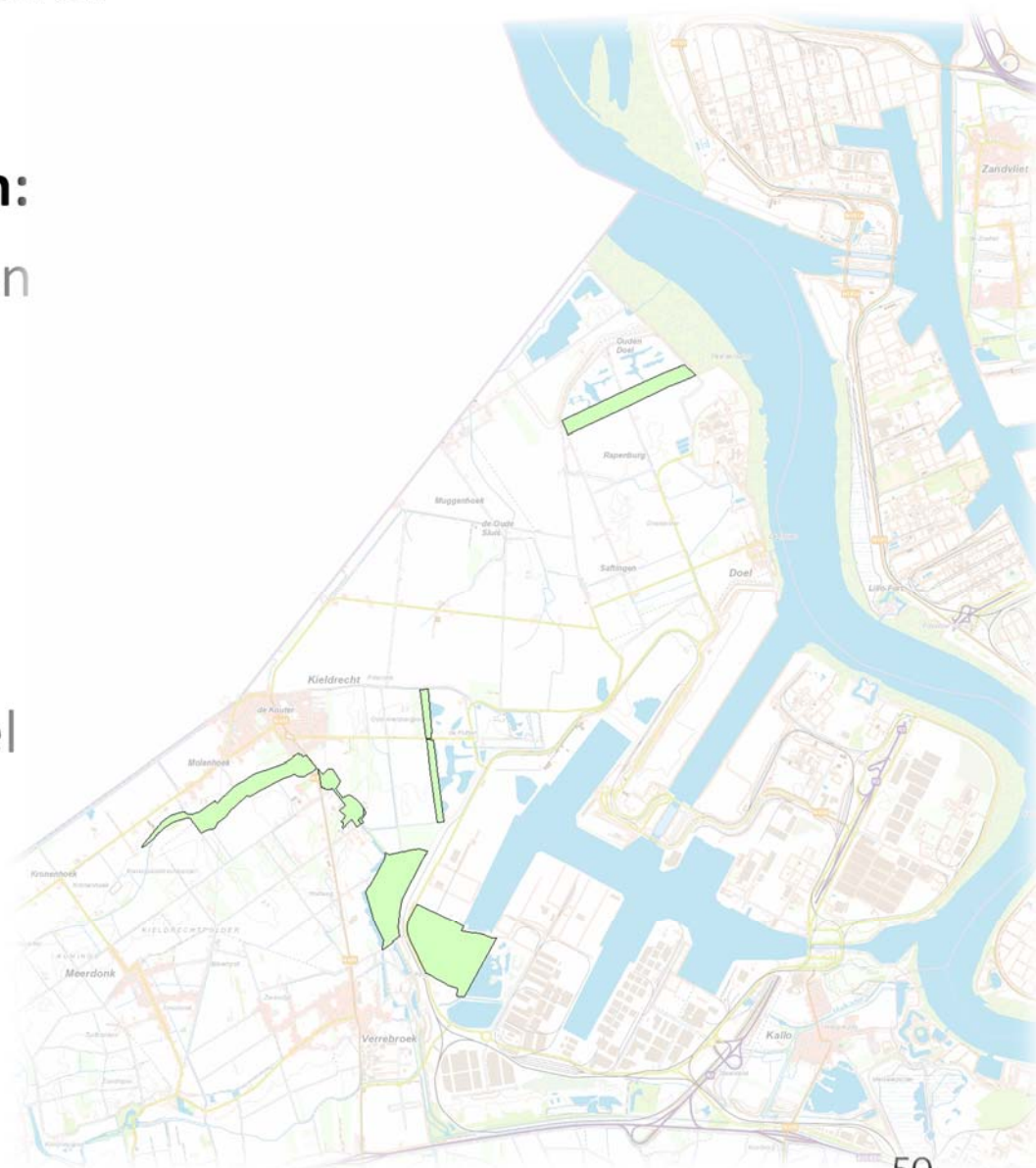
Leefgebied Plas en oever

Leefgebied Plas en oever

► Belangrijkste gebieden:

- Verrebroekse Plassen
- Drijdijk
- Zoetwaterkreek
- Brakke kreek
- Grote Geule
- Grote en Kleine weel

Leefgebied Plas en oever

- ▶ **Bescherming tegen predatoren**

- geen verruiging rondom

- verwijderen bomenrijen rond plassen

- elektrisch uitrasteren

- ▶ **Tegengaan verbossing**

- ▶ **Verbetering waterkwaliteit**

- ▶ **Inrichten broedplaatsen**

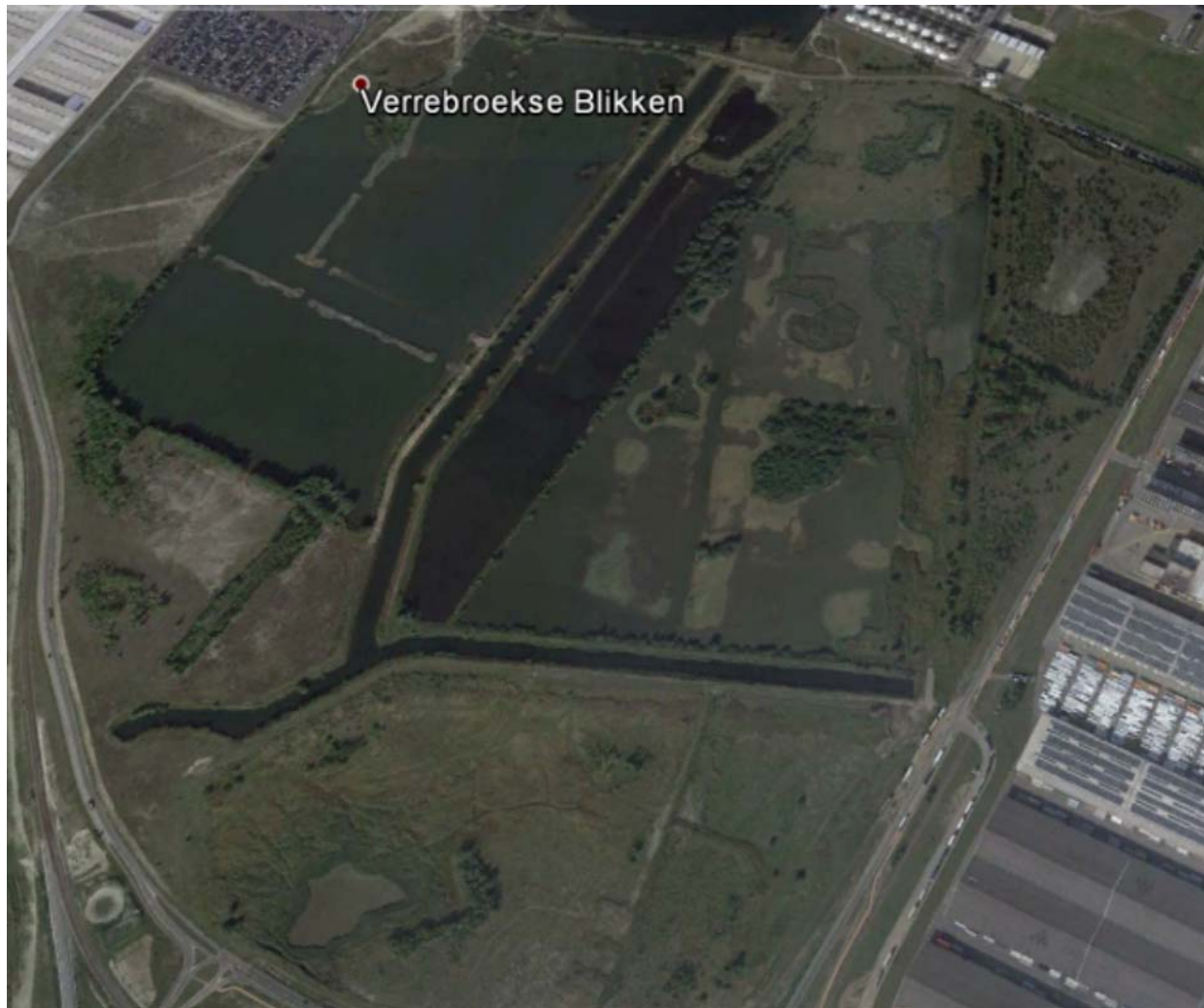
Voorbeeld Verrebroekse plassen

> Ontbossen in functie van:

- rietmoeras
- zoete natuurweide

Voorbeeld Verrebroekse plassen (2017)

>Verder zetten van
beheerinspanningen

Leefgebied Riet en Water

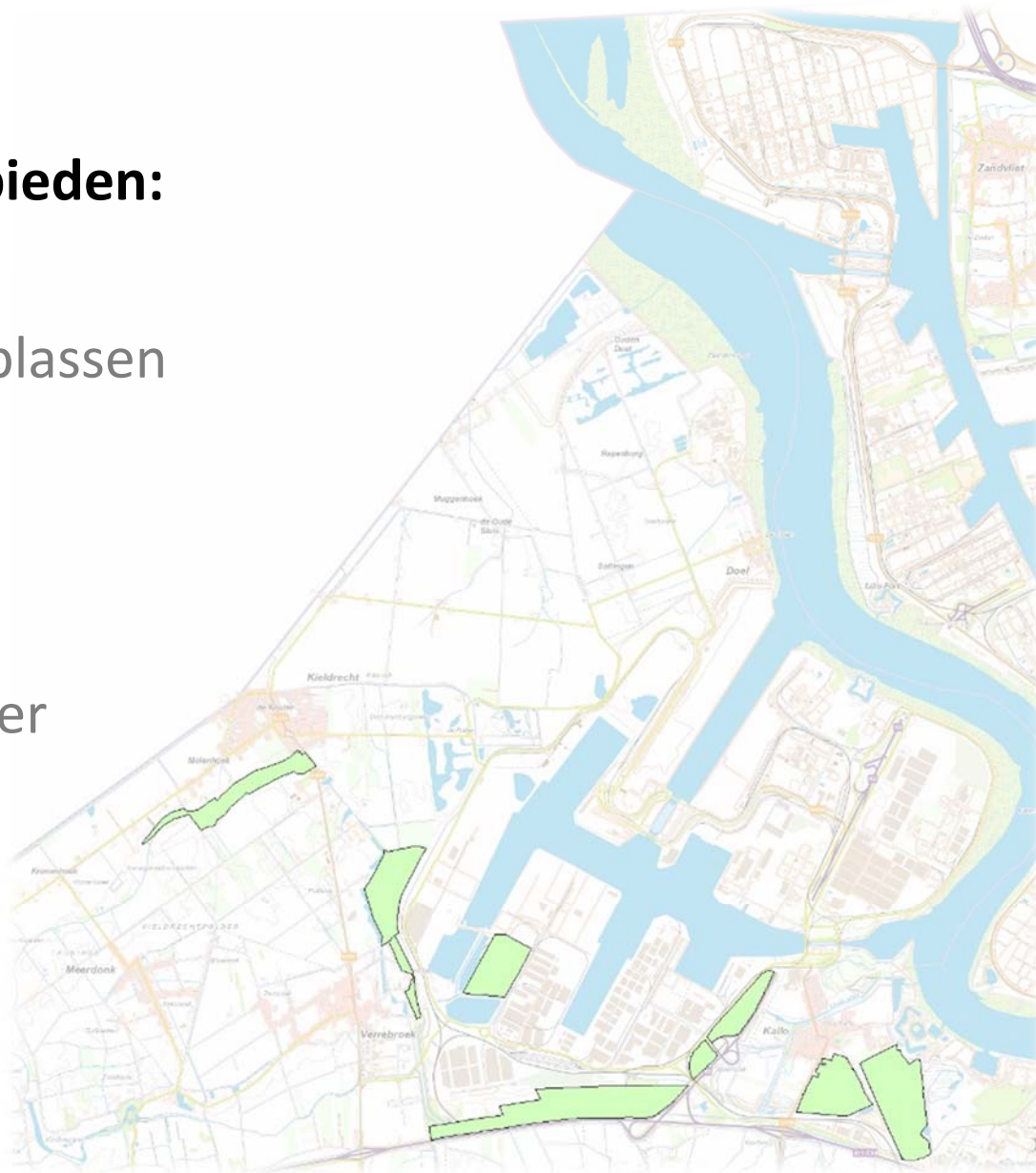

vildaphoto

Leefgebied Riet en Water

► Belangrijkste gebieden:

- Groot rietveld
- Verrebroekse plassen
- Rietveld Kallo
- Spaans fort
- Haasop
- Steenlandpolder
- Drijdijk
- Grote Geule

Leefgebied Riet en Water

- ▶ **Tegengaan verbossing en verstruweling**
- ▶ **Tegengaan vraat riet**
- ▶ **Bescherming tegen predatoren (rieteilanden)**
- ▶ **Natuurlijk waterpeilbeheer (zomer-winter)**
- ▶ **Periodieke drooglegging (6j)**
 - Mineralisatie sliblaag
 - Visstandsbeheer
- ▶ **Periodiek maaien riet**

Voorbeeld Groot rietveld

> ontbossing en afgraving tot rietmoeras

Leefgebied Rietschor

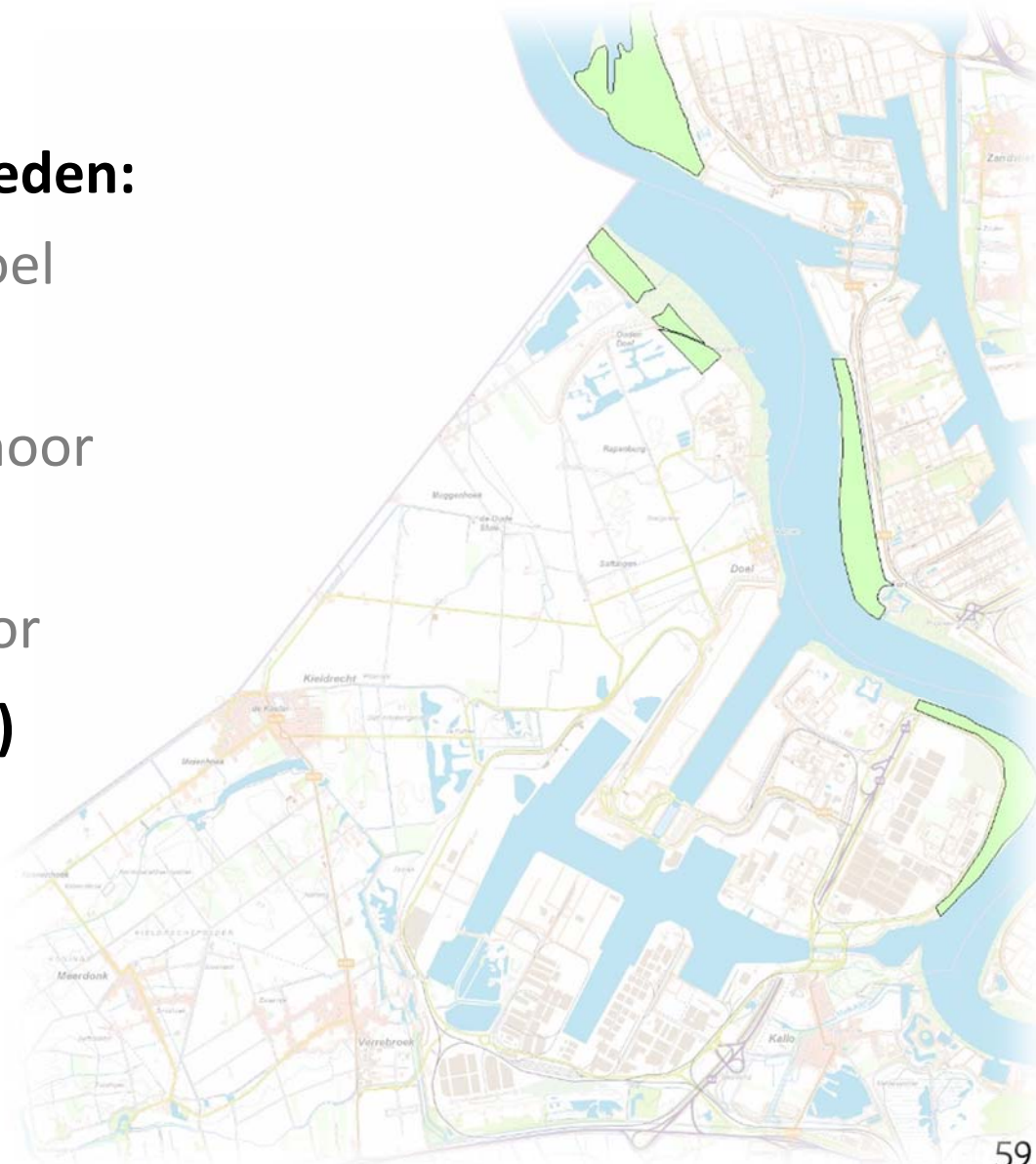

Leefgebied Rietschor

► Belangrijkste gebieden:

- Schor Ouden Doel
- Paardenschor
- Groot Buitenschoor
- Galgenschoor
- Kentenissenschor

► nulbeheer (climax)

Leefgebied Zoete en zilte natuurweide

Leefgebied Zoete en zilte natuurweide

► Belangrijkste gebieden:

- Putten West
- Putten Weiden
- Doelpolder Noord
- Verrebroekse plassen

Leefgebied Zoete en zilte natuurweide

- ▶ **Optimaliseren ecohydrologie**

- waterbeheer, maaiveldverlaging

- ▶ **Tegengaan wilgen en riet**

- ▶ **Bescherming tegen predatoren**

- geen verruiging rondom

- verwijderen bomenrijen rond plassen

- elektrisch uitrasteren

- ▶ **Optimaliseren begrazing**

Voorbeeld Putten weiden

Leefgebied Begraasd schor

Leefgebied Begraasd schor

- ▶ Deel van Schor Ouden Doel
- ▶ Begrazing hogere schordelen

Leefgebied Strand en plas vlakten

Leefgebied Strand en plas vlakten

- Broedeilanden Prosperpolder Noord
- Opgespoten deel Doeldok
- MIDA's
- Vlake van Zwijndrecht

Leefgebied Strand en plas vlakten

- ▶ **Verbeteren kwaliteit broedgebied Kluut**
- ▶ **Kaal maken of kort zetten broedelanden en omliggend gebied**
- ▶ **Tegengaan verbossing**

Voorbeeld broedeilanden PPN

- > Aanpakken vegetatiesuccessie
- > Waarborgen en optimaliseren broedgebied tijdens werken

Voorbeeld broedeilanden PPN

- > Aanpakken vegetatiesuccessie
- > afgraven

Leefgebied Polders

vildaphoto

Leefgebied Polders

- ▶ **Percelen ecologisch waardevolle polder (Nieuw –Arenberg)**
- ▶ **Percelen met Bruine kiekendief vriendelijke landbouwteelten**

Voorbeeld bruine kiekendief vriendelijke teelten

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

PAUZE

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Vragenronde

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Slotwoord

Freddy Aerts

- ▶ **Natuur-luik als onderdeel van voorontwerp voorkeurbesluit**
 - naar adviesraden (dec 2018)
 - Vlaamse Regering: ontwerp voorkeurbesluit (voorjaar 2019)
- ▶ **Verder onderzoek op projectniveau**
- ▶ **Projectbesluit met wijziging ruimtelijke bestemmingen**

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Complex project realisatie extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen (CP ECA)

- *Infosessie natuur
Sluisgebouw Kallo – 4 december 2018*

